

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

**ОСНОВИ
ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ**

Навчальний посібник

Укладач Оксана Прокулевич

Умань - 2016

УДК 78.087.68(075.8)

ББК 85.314.1я73

О 75

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, протокол № 8 від 27.01.2016р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри музикознавства та вокально-хорових дисциплін, протокол № 7 від 19.01.2016р.

Рецензенти:

А. П. Серебри - професор, заслужений діяч мистецтв України, завідувача кафедрою хорового диригування Одеської національної музичної академії імені Антоніни Василівни Нежданової;

В. В. Семенчук - доцент, заслужений працівник культури України, завідувач кафедрою музикознавства та вокально-хорових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

О 75 Прокулевич. О. Основи хорового диригування : навчальний посібник / [уклад. Оксана Валеріївна Прокулевич] ; - Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. - 140 с.

Зміст навчального посібника знайомить читача з будовою, функціями та основами постановки диригентського апарату. Досліджується диригентський змах, структурні одиниці якого розглядаються з точки зору певних об'єктивних властивостей. У посібнику детально розглянуто складові диригентського жесту та схеми диригування. Проаналізовано зміст диригентської підготовки та структуру навчального процесу в класі диригування. Окреслено основні особливості виховання диригента хору та практичної роботи хормейстера. Також, посібник містить стислі глосарії хорових та часто вживаних італійських музичних термінів.

Навчальний посібник призначений для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за напрямом підготовки 6.020204, спеціальністю 7.02020401 та 8.02020401 «Музичне мистецтво», викладачів та керівників хорових колективів.

© Прокулевич О. В., 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1	
Будова та функції диригентського апарату.....	11
РОЗДІЛ 2	
Постановка диригентського апарату	26
Зміст диригентської підготовки вчителя.....	65
Структура навчального процесу в класі диригування.	72
Виховання диригента хору.....	75
РОЗДІЛ 3	
Практична робота хормейстера	80
ВИСНОВКИ.....	119
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	120
ДОДАТКИ	
Хоровий глосарій.....	123
Глосарій італійських музичних термінів.....	138

ПЕРЕДМОВА

Займатися диригуванням у вищому навчальному закладі не достатньо для того, аби стати кваліфікованим фахівцем. Особистість диригента-хормейстера формується в процесі практики роботи із власним аматорським хором чи ансамблем. Техніка, у вигляді певних вмінь та навичок, в поєднанні зі знаннями, отриманими на заняттях у класі диригування та під час вивчення дисциплін, тісно пов'язаних із названим курсом та педагогічною практикою, складають ту основу, без якої неможливе виховання диригента-хормейстера, як професійного виконавця, музиканта-інтерпретатора.

Для успішної діяльності у виконавському мистецтві кожен музикант, а особливо керівник колективу виконавців, неодмінно повинен виховувати в собі певні якості. Окрім того, що диригент має бути освіченою, чуйною людиною, педагогом та психологом, чудово розумітися на будові, функціях диригентського апарату та його призначенні, чітко розуміти колосальне значення усіх складових його частин та вміло ними користуватися. Він має бути наділений диригентською волею, щоб зуміти повести за собою виконавський колектив будь-якого рівня. Необхідно мати такий багаж знань, вмінь та навичок, підкріплених особистісними якостями, який допоможе викликати довіру у кожного учасника колективу, здобути авторитет, аби в артистів ні на мить не виникло сумнівів у цілковитому професіоналізмі керівника. Диригент повинен завжди мати чітку ціль, знати «що» робити для її досягнення та, головне, «як!» це зробити, «як» досягнути того чи іншого нюансу, «як» втілити той чи інший образ і т.д.

Замало бачити і знати диригентські та виконавські труднощі, необхідно їх вивчити, осмислити та спроектувати чіткий план того «як» їх подолати. Диригент повинен постійно розвивати власне професійне мислення, ладове відчуття в залежності від фактури обраного твору; вміти досягнути будь-яку музичну форму, майстерно користуватися звуковим об'ємом та виховувати такі вміння у артистів власного колективу. Крім того, диригентові необхідно бездоганно володіти «показом» того чи іншого елемента виконання, для цього він повинен блискуче володіти власним голосовим апаратом та певною вокальною технікою.

В даній роботі представлено той матеріал, який дає «старт» для опанування настільки складної професії, як диригент, хормейстер. У посібнику зібрано дослідження відомих діячів диригентського мистецтва, серед яких особливе місце займає відомий український хоровий диригент-виконавець, педагог-вихователь, новатор, теоретик хорového мистецтва, заслужений діяч мистецтв, засновник Одеської хорової школи - К. К. Пігров.

проф А. П. Серебрі

